

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din 40—
za pol leta „ „ 20—
za četrt leta „ „ 12-50
za en mesec „ „ 7-50

za inozemstvo:
celoletno „ „ Din. 150—
mesečno „ „ „ 12-50

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ „ Din. 10—
v inozemstvu „ „ „ 20—

Poslanna štev. 50 par.

Cena inseratom:
Enostopna petlinna vrsta mali
oglasil po K 4— in K 6—
veliki oglasil nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslanna itd.
po K 12—.

Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvzemli
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKZ.
Poštmina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev. 7563, prške in dunaj. 24.797

Prof. dr. Milan Vidmar:

Naša tehnična fakulteta in naša industrija.

(Dalje.)

Če pisec teh vrstic očita državi, da ne stori svoje dolžnosti, je prepričan, da ne dela krivice. Vsem težavam državnega proračuna vkljub je jasno, da ima država možnost postaviti potrebni inštitut, če štedi tam, kjer se da štediti brez težave, in porabi denar tam, kjer je potrebno. Ogromne svote denarja se izdajo popolnoma po nepotrebnem vsled brezvestnih manipulacij. Ogromne svote se izdajo za nepotrebne stvari. Ogromne svote požro strankarski boji, ki nimajo trajnega rezultata, medtem ko je univerza nekaj večnega, duševno središče celega naroda in s tem več kakor stranke, kakor posamezne osebe in trenoten političen uspeh.

Država se mora odločiti ali za univerzo, za tehnično fakulteto ali proti nji. Nepošteno je pustiti živorati tehnično fakulteto, toda odtegniti ji sredstva za življenje. Nepošteno je obetati naraščajo in znanstvenikom, ki se žrtvujejo za svoj poklic, ono, kar država ne misli dati.

Naša industrija je brez vsakega dvoma silno interesirana na obstoju in razvoju tehnične fakultete naše univerze. Kdor misli, da je mogoče z zadostno svoto ustanoviti v poljubnem kraju industrijo, se silno moti. Industrija je nekaj živega, kar raste, se razvija in korenini v tleh, na katerih stoji. Industrija, ki nima okoli sebe tradicije, ki ni vrasla v narod ne more živeti. Industrija mora počasi razširiti okoli sebe v narodu razumevanje za svoje probleme, za svoje naloge in s tem pridobiti si sodelovanje celega naroda, brez katerega ne more živeti.

Smešno je misliti na to, da bo naša industrija, ki se vidno koncentrira v zapadnem delu države, mogla pustiti prenesti svoje duševno središče, tehnično visoko šolo v Belgrad. Tehnična visoka šola mora sedeti v sredi industrije, s katero mora imeti trajne stike. Svoje učitelje — strokovnjake mora vezati na industrijo, da ne odrene, da se opirajo na industrijo v vsakem oziru in obratno mora industrija opirati se na visoko šolo v težkih praktičnih slučajih, pri novih projektih itd.

Kdor ne vidi, da tvori industrija dežele s tehnično visoko šolo krajevno in duševno enoto, ne razume bistva industrijalnega dela in ne razume bistva tehničnega znanstva. Da tega razumevanja med nami ni v zdostni meri, je žalobno resnica. Vsa naša narodna tradicija je agrarna. Vsi naši predniki so bili kmetje. Resnega znanstvenega dela je bilo med nami malo, tehničnega skoro nič. Vsled tega je mogoče, da se tako lahko miselnost igra z najvažnejšimi institucijami in da se tako brez razumevanja zanemarja prihodnost industrijalnega dela naše države.

Pisec se smatra za svojo nalogo, da poskusi zadnje sredstvo in da apelira na direktno interesirano industrijo, predno bo prepozno. Pravzaprav gre za malenkostno svoto. Zadostovalo bi 2.000.000 K da bi naš elektrotehnični inštitut zamogel zadostiti najvažnejšim potrebam. Ta za državo naravnost smešna svota, je malenkostna pravzaprav tudi za našo industrijo. Elektrotehnični inštitut se vsled tega obrača na vsa naša industrijska podjetja s prošnjo za pomoč. Računal je pri tem, da industrija ne bo zamudila postaviti z elektrotehničnim inštitutom en stebel tehnične fakultete, katerega strankarski boji ne bodo omajali, položiti definitivni temelj naše tehnične visoke šole, katerega ne bodo izruvali ne malenkostni predsodki in ne nezadostno razumevanje industrijskih potreb.

Ni mogoče še presoditi, kakšen da bo uspeh koraka elektrotehničnega inštituta. Pisec še ne more javiti prvih uspehov svoje propagande, ki so lepi, ker bi rad, da bi mogel na prvem mestu imenovati eno res popolnoma slovensko podjetje. Z vso resnostjo opozarja slovensko industrijo na to, da preli opasnost, da bo marsikatero narodno podjetje, ki bi moglo in ki bi moralo pomagati ostalo ozkosrčno in da bo stalo

pri končnem poročilu na sramotnem mestu. Istina je, da plačujemo velike davke. Istina pa je tudi, da jih plačujemo za se in da ga ni davka, ki bi imel tako direktno vidno korist za industrijo kakor prostovoljni davci, katerega bi dala slovenska industrija za elektrotehniški inštitut.

Ne pozabimo 80 slušateljev elektrotehničnih predavanj, ki bodo v prihodnji jeseni iskali elektrotehnični inštitut in če ga ne

bodo našli v Ljubljani, morali iti v tujino ali pa — na cesto.

Elektrotehnična stolica bo objavila vse prostovoljne prispevke za inštitut. Objavila bo na koncu cele akcije seznam vseh podjetij, na katere se je obrnila. Podjetja, ki gledajo na svoj ugled in se zavedajo svojih narodnih dolžnosti, ne bodo hotela darovati manj, kakor so darovali prvi darovalci visokih svot.

Centralisti v zadregi.

DROFENIG NEPOBOLJŠLJIV.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Odbor za razdelitev države je imel danes sejo, na kateri je zopet došlo do nesporazumljenja med vladnimi strankami. Od demokratskega kluba ni niti en član podal načelne izjave, niti osebne izjave. Radikalci so podali samo osebne izjave. Soc. demokrat Divac je izjavil glede Slovenije, da bi ne bil proti eni oblasti, glede Hrvatske pa sodi drugače, ker bivajo tam tudi Srbi. Dr. Hohnjec je z ozirom na izjavo dr. Laze Markovića, da naša ustava nudi najboljšo samoupravo, poudaril, da mora tako samoupravo odkloniti vsak narod. Ako je minister vzel za vzor Francijo, bi moral poznati francoske težnje po decentralizaciji. Isto velja tudi za Italijo. Slovenski samostojnež Drogenig je poudarjal, da je samouprava, kakor jo daje sedanja ustava, večja, kakor pa je bila v avstrijski monarhiji. Izjavil se je za razdelitev Slovenije na dve oblasti. Drogeniga je zavrnil dr. Hohnjec, češ da je njegova trditev glede

samouprave v bivši Avstriji neresnična. V Avstriji smo imeli samoupravo na gospodarskem in šolskem polju. Da smo sploh imeli narodne učitelje, se je zahvaliti samo samoupravi na šolskem polju. Če se je Drogenig izjavil za razdelitev Slovenije iz bojzani, da ga ne bodo imeli za separatista, je to dovolj ažlostno. — Radikalec Petrović smatra, da so v predvojni Srbiji imele občine zdravo samoupravo, dočim okrožja niso imela zadostno izražene samouprave. Zato meni, da bi v Srbiji morala ostati kakor doslej okrožja, na Hrvatskem pa bi imele ostati županije ali okrožja kot samoupravne edinice. O tem se je razvila dalga razprava, ki se bo nadaljevala na prihodnji seji. — Ker mora po členu 135. ustave odbor za razdelitev države svoje delo dovršiti do 28. t. m., se sodi, da drugi odbori do tega roka ne bodo imeli sej, da bi se s tem omogočilo čim intenzivnejše delo v odboru za upravno razdelitev.

Za peti semester medicinske fakultete v Ljubljani.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Danes sta dr. Korošec in dr. Kukovec intervenirala pri ministru prosvete, da se otvori na ljubljanski medicinski fakulteti peti semester. Minister je odgovoril, da bo proučil to vprašanje.

ŽALNA SEJA JUGOSLOV. KLUBA.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Jugoslovanski klub je imel danes žalno sejo po pokojnem poslancu Francu Piškiju. Načelnik dr. Korošec je v lepem govoru orisal življenje in delo pokojnika. Jutri ob 9. uri bo v katoliški cerkvi slovesna sv. maša zadušnica.

BELGRAJSKO ČASOPISJE O GOVORU DR. DEŽELIČA.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Vse belgrajsko časopisje komentira včerajšnji govor poslanca Jugoslov. kluba dr. Deželića. Časopisje je nezadovoljno, ker zahteva Deželić izjemno stanje ne samo za Hrvatsko, ampak tudi za druge pokrajine.

RAZPRAVA O VLADNI DEKLARACIJI.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Danes popoldne ob 4. uri je bila plenarna seja narodne skupščine, na kateri se je nadaljevala razprava o vladni deklaraciji. Govoril je slovenski socialni demokrat dr. Korun.

BREZ PROGRAMA.

Belgrad, 18. jan. (Izv.) Politični položaj je stacionaren. Debatna o vladni deklaraciji poteka mirno. Vladne stranke se debate tudi danes niso udeleževale. Jutri je pravoslavni praznik, v petek pa dan za interpelacije. Vlada še ni pripravila nobenega programa za delo v parlamentu.

ZA RIBOLOV NA OHRIDSKEM JEZERU.

Belgrad, 18. jan. Ker je zakonodajni odbor na svoji zadnji seji naglasil, da je vprašanje ribiške koncesije na Ohridskem in Prespanskem jezeru nujno, se je sestavil pododsek, kateremu se je to vprašanje poverilo, da ga prouči. Ta pododsek za stopa soglasno stališče, da se mora v tej stvari najprej zaslišati poljedelski minister in njegovi referenti in da se šele potem izda o koncesiji definitivna odločba.

ODPUST URADNIKOV.

Belgrad, 18. jan. Ministrstvo za šume in rude je izdelalo zapisnik neukaznih uradnikov, praktikantov in gozdnih čuvarjev, ki bodo s 1. februarjem odpuščeni iz službe.

SEKVESTRI V AVSTRIJI.

Belgrad, 18. jan. V notranjem ministru se dela na sestavi komisije, ki bi imela rešiti vprašanje o sekvestraciji imetja naših državljanov v Avstriji. V komisiji so gg. Praprotnik, Kostrenčič in Arangjević.

PROMETNA MIZERIJA.

Belgrad, 18. jan. Finančni odsek odbora za promet je nujno zahteval, naj se ministrstvu za promet nakažejo novi krediti, ker so bili dosedanjim porabljeni že do 16. januarja. Če se krediti ne bodo takoj nakazali, se lahko zgodi, da zastane ves naš promet.

PRIBOD ROMUNSKEGA GENERALA V BELGRAD.

Belgrad, 18. jan. »Beogradski Dnevnik« poroča, da pride te dni v Belgrad general Cristescu, ki bo v imenu romunske vlade sklenil vojno konvencijo med našo kraljevino in Romunijo. Povodom bivanja kralja Aleksandra v Romuniji se je baje to vprašanje načeloma uredilo. General Cristescu je priljubljena oseba v Belgradu in je bil romunski vojaški ataše v srbski vojski za druge balkanske vojne.

MEDNARODNA ŽELEZNISKA KONFERENCA.

Belgrad, 18. jan. Naša vlada je prejela poziv, naj določi delegate za mednarodno železniško konferenco, ki se bo vršila v Rimu od 18. do 30. aprila t. l. Na konferenci se bo razpravljalo o vprašanjih železniškega prometa.

MALA ENTENTA IN ZITA.

Belgrad, 18. jan. Mala ententa zahteva, da se v slučaju povratka na Madžarsko odstrani bivša cesarica Zita z madžarskega ozemlja.

ČEHOSLOVAŠKI ZASTOPNIK NA KONFERENCI V GENOVI.

Praga, 18. jan. Na gospodarsko konferenco za obnovo Evrope, ki se bo vršila začetkom marca v Genovi, je povabljen tudi češka vlada. Kot čehoslovaškega zastopnika je imenoval predsednik Masaryk bivšega čehoslovaškega poslanika na Dunaju dr. Fiedlerja.

VISOKA ŠOLA ZA TELESNO VZGOJO.

Praga, 18. jan. (Izv.) Ministrstvo prosvete namerava skupno z ministrstvom za narodno obrambo ustanoviti posebno visoko šolo za telesno vzgojo. Šola bo nosila v spomin na ustanovitelja Sokola naziv »Tyrševa akademija«.

Dr. F. R.:

Načrt zakona za srednje šole.

III.

Dosedaj sem grajal dve osnovni napaki tega načrta: ukinjenje verouka v višjih razredih in uredbo trodelitve od V. razreda dalje, po kateri bi se pričela na klasičnem oddelku latinščina šele v V. razredu, grščina pa bi bila fakultativna. Te dve točki odločno odklanjamo, ker sta v nasprotju z našim dosedanjim razvojem in z našimi potrebami. A ta načrt ima še tretjo bistveno napako, ki bi, če se sprejme, učinkovala naravnost katastrofalno, ker bi povzročila v šolskem obratu in v uradnem šolskem poslovanju popolno anarhijo in zastoj. To je skrajni centralizem, ki diha iz vsake točke tega načrta.

Ta načrt ne pozna višjega šolskega sveta in sploh nikake vmesne instance med vodstvom šole (ravnateljem) in med ministrstvom prosvete. Zato skoraj vsako malenkost odločuje minister in se skoraj vsak člen tega zakonskega načrta konča tipično: natančnejše predpise daje minister prosvete. Naj navedemo samo nekaj zgledov. Člen 25. določa: Kjer ni za verouk učitelja, tam morajo starši privatno poskrbeti za verski pouk svojega otroka. Strokovno sposobnost in delo takega privatnega veroučitelja ocenjuje minister. Člen 28., ki govori o šolskih urah, določa, da se dopolne vrši pouk le štiri ure, minister dovoljuje, da se sme vršiti pet ur. Člen 31.: Po vsakem tromesečju mora ravnatelj poslati ministru prosvete poročilo o napredku učencev, istotako koncem šolskega leta. Člen 37.: Vpisovanje učencev se vrši 5. in 6. septembra, profsorski zbor podaljša lahko ta rok do 15. sept., minister prosvete do 30. sept. Člen 44.: Podporo, ki jo daje država siromašnim dijakom, predlaga profsorski zbor, podeljuje minister prosvete. Člen 94.: O graji, ki jo ravnatelj izreče profesorju kot kazni, se poroča ministru. O večjih profesorjevih pregreških obvešča ravnatelj ministra, ki sam izreče sodbo (v 20. stoletju: predstojnik in sodnik hkrati!), ali pa izroči zadevo disciplinarnemu sodu. Člen 97.: Število obveznih učnih ur za profesorja znižuje minister. Člen 100.: Minister prosvete odloča, katero stransko opravilo je še primerno za profsorski stan. (Zelo častno za profesorje!) Člen 130.: Če se ravnatelj s sklepom konference ne strinja, pošlje zapisnik s svojimi opazkami ministru. Čl. 132. Razdelitev predmetov med profesorje in urnik se pošlje ministru. Itd.

Ubogi minister, če bo moral res vse to izvrševati! A še bolj uboga šola, če bo takorekoč vse srednje šole Jugoslavije vodil minister prosvete v Belgradu. Če pomislimo, da naših šolskih razmer ne poznajo v Belgradu popolnoma nič, in če se spomnimo na znano upravno naglico belgrajsko po pravilu »neka čeka«, nam bo jasno, da mora po teh uredbah v trenutku zastati ves šolski obrat ali pa nastati v šoli — kar je isto — popolna anarhija.

Da minister prosvete res ne more vsega kaj, tudi če bi imel fenomenalno pridnost samega dr. Zerjave, to so avtorji tega zakonskega načrta vedeli; zato so mu dali v pomoč »Glavni Prosvetni Savez«. Ta »Glavni Prosvetni Savez« je ministrov posvetovalni organ, to so menda strokovnjaki, šolniki, ki rešujejo šolska strokovna in upravna vprašanja, so neki ministri referenti ali kaj — kdo ve —, nekaj podobnega kot naš višji šolski svet. Razloček pa je, da prosvetni svet ni upravna oblast, ampak le posvetovalna, višji šolski svet pa je samostojna oblast. In taka vmesna instance med vodstvom šole in med najvišjo šolsko oblastjo, med ministrstvom prosvete, je pri nas nujno potrebna, naj se že imenuje višji ali pokrajinski šolski svet ali kakorkoli. Tudi najbolj zagrižen centralist ne more odobravati tega, da bi se nam v šolo vpeljal tak centralizem in absolutizem, kakor ga hoče ta načrt. Vzemimo samo en primer za zgled.

Člen 136. pravi: Šolski nadzorniki se postavljajo s kraljevim ukazom na predlog ministra prosvete po kandidaciji glavnega prosvetnega odbora. To določilo je vprav tipično za cel mentalitet tega zakonskega predloga. Po kandidaciji glavnega prosvetnega odbora! Kdo je ta »glavni prosvetni odbor«? Kdo ga pozna? Kdo ga imenuje ali voli? Ne vemo. Vemo le, da obstoji v Beogradu in da so v njem zastopani samo Srbi. Minister in glavni prosvetni odbor naj sama vladata in vodita šolstvo vse obširne države brez vsake pokrajinske šolske oblasti. Zgodovina Srbije je morda najbolj tipičen zgled tistih žalostnih razmer, ki nastanejo, če je ves upravni aparat odvisen od oseb in klik. Minister in njegovi višji činovniki gredo, na njihovo mesto pride minister s celim štabom uradnikov iz druge stranke; danes demokrat, jutri radikal, pojutrišnjem zopet kaj drugega. Prosim, berite Skerličovo zgodovino nove srbske književnosti! Tu boste našli, da je bil vsak učitelj, profesor, sodnik ali upravni državni uradnik vsled teh razmer po dvakrat ali trikrat iz državne službe odpuščen. Ali naj vpeljemo te razmere tudi v našo šolo?

Načrt zakona o srednji šoli je bistveno in v temelju zgrešen, ker je postavljen na skrajno centralistični temelj. Kakor pa je gotovo, da se bo ustava revidirala in da bomo prej ali slej dobili avtonomijo, tako gotovo je tudi, da je ta načrt prenapljen, v bistvu nesposoben, da postane zakon, ker bi ga bilo treba hkrati z drugimi ustavnimi zakoni spremeniti. Zato je naše mnenje: Okvirni srednješolski zakon naj seuredi širokopotezno, v smislu prave demokracije in kulturne avtonomije. Dokler pa takega zakona nimamo, ostanimo pri starem in počakajmo, da si povrijemo streho (ustava), potem šele bomo mogli z uspehom razmišljati, kako in kaj se bomo učili.

Kulturni in šolski absolutizem in centralizem pa odločno odklanjamo v imenu svobodnega, časoprimernega razvoja!

ZNIŽANJE ŠTEVILA BOLGARSKIH POSLANIŠTEV.

Praga, 18. jan. (Izv.) Število bolgarskih poslaništev se bo znižalo na ta način, da se spoji po dve poslaništvi v eno. Spojila se bodo sledeča poslaništva: na Holandskem in v Angliji, v Parizu in v Bruslju, Berlin in Dunaj, Praga in Beograd.

SLOVANSKI SVET NA DUNAJU.

Dunaj, 18. jan. (Izv.) Zastopniki narodnostnih manjšin na Dunaju so se zbrali v prostorih čehoslovaškega narodnega sveta na skupno posvetovanje glede čim krepkejšega zastopstva manjšinskih pravic, ki jih garantira mirovna pogodba. Sklenili so v ta namen ustanoviti širši »Slovanski svet«. Slovence je na zborovanju zastopal g. Kandut, Hrvate pa g. Jurašević.

ZNIŽANJE PREMOGOVNIH CEN NA ČESKEM.

Praga, 18. jan. (Izv.) Vlada je sklenila začeti pogajanja z organizacijo lastnikov premoگوvnikov in z organizacijami delavstva zaradi znižanja premoگوvniہ cen. Na ta način upa vlada doseči tudi znižanje cen industrijskih izdelkov in s tem znatno pripomoči do splošnega znižanja cen za vse življenjske potrebe.

RESITEV JEZIKOVNEGA VPRAŠANJA V PODKARPATSKI RUSIJI.

Praga, 18. jan. (Izv.) Vlada je sklenila rešiti jezikovno vprašanje v Podkarpatski Rusiji tako, da se uvede ukrajinski jezik

kot učni jezik v vse ljudske in srednje šole. Na srednjih šolah se bo poučevala češčina in tudi ruščina kot obližaten predmet. — Za mažarske šole te določbe ne veljajo.

POINCARÉ IN LLOYD GEORGE ZA SPORAZUMNO POLITIKO.

Pariz, 17. jan. Po sestavi novega kabineta je ministrski predsednik Poincaré poslal Lloyd Georgeu brzojavko, v kateri ponavlja zagotovilo, katero je dal v soboto v prijateljskem razgovoru, in izraža trdno upanje, da se bo vsled medsebojnega zupanja posrečilo, rešiti v interesu obeh držav razna vprašanja, ki so med obema državama nerešena. Izrazil je svoje prepričanje, da bosta oba naroda v sporazumu zagotovila izvedbo pogodb in povrnitev škodo. Ministrski predsednik Lloyd George je v svojem odgovoru poudarjal program angleške vlade in v kratkih potezah obrazložil politiko tesnega sodelovanja s Francijo, katerega se želi držati. Lloyd George je dalje poudaril, da smatra angleška vlada plačilo Franciji dolgovanih reparacij in trdno obstajanje pri določbah versailleske pogodbe za skupne interese francoskega in angleškega naroda, katere morata braniti oba naroda. Izjavil je, da je tudi njegova želja, da naj se nastali problem uredi tako, da s tem ne bo prizadet iskreni značaj entente napram obema narodoma.

KONFERENCA V GENOVI.

Washington, 18. jan. Vlada je prešla povabilo, da se udeleži konference v Genovi.

VELIK VIHAR.

Vigo, 18. jan. Vihar je napravil tukaj velikansko škodo. Vse ladje, ki so bile zasidrane v bližini obrežja in ob obrežju, je vihar razbil. Razbiti kosi ladij in tovari leže v kupih na več kilometrov dolgo. Veliko lastnikov brodov je s tem uničenih. Doselej so našli štiri utopljene osebe.

Sprehodi ekscesarice Zite.

Ljubljana, 18. jan.

Že prve dni meseca januarja je poročala »Slobodna Tribuna« o novih avanturističnih namerah bivše cesarice Zite in Karla; Zita bi šla v Švico, odkoder bi se podala v Italijo, kamor bi ji sledil njen mož. Meseca marca ali aprila bi poizkusil Karl nov pohod na Mažarsko, o čemer da je dsoežen sporazum med Rimom in Pešto. Dejstvo je, da je prišla Zita v Švico. Pred par dnevi pa so že inozemski isti poročali, da odide Zita s svojim prvorojenčkom na Mažarsko. Nam se je ta vest zdela zelo neresna. Vest, da je Zita na potu na Mažarsko — na Mažarskem govore celo, da je že tam — se je včeraj ponovila, pa je malo verjetna, kljub temu, da je čehoslovaški poslanik Kalina v Beogradu že pred par dnevi obiskal v tej zadevi našega zunanjega ministra. Dejstvo pa je, da mažarska vlada karlističnemu gibanju ne dela nobenih ovir in da Italija podpira Mažare. Najzanimivejše je pa pri stvari to, da Habsburgovci tekmujejo, kdo izmed njih naj bi se vsedel na mažarski prestol. O tem je poročala švicarska »National Zeitung« povodom Zitine vrnitve v Švico sledeče:

V političnih krogih sodijo, da je vzrok, ki se navaja za povrnitev Zite v Švico — bolezen sina — le pretveza. Bivša cesarica je kaj razumna politična dama, ki v tem pogledu visoko nadkriljuje svojega soprogga. Na strani antante so radi tega potovanja precej v skrbeh. Mala antanta pa zasleduje pazno, kaj se dogaja v Švici, dokler se Zita mudi tam. Sodi se, da se bo

vršilo nekako rodbinsko posvetovanje z ozirom na aspiracije Habsburgovcev, da bi se povrnil na ogrski prestol. V Bazelu se nahaja sedaj nadvojvoda Evgen, ki se menda ne bavi samo z znanostjo, ampak poleg tega tudi s politiko. Bivši cesar Karl, ki bi hotel priti na ogrski prestol, ima tekmeča v nadvojvodi Albrehtu, sinu nadvojvode Friderika, ki je bil vrhovni poveljnik avstro-ogrskih vojsk in ki je tudi nekaj časa bival v Bernu (v Švici). Radi te konkurence se vprašanje zamotava. V Švici se stekajo niti in zato je prišla Zita sedaj tja.

Radi te konkurence hoče baje Zita spraviti svojega sina na Ogrsko, da bi tako njegova navzočnost markirala habsburške aspiracije in vspodbujala vse »karliste«. K temu prihaja še, da so se začeli gibati tudi Wittelsbachovci (bivša bavarska vladarska hiša), da bi zasnovali svoje načrte za slučaj, da Habsburgovci zasedejo ogrski prestol. Varajo se tisti, ki mislijo, da je Zito dovedla v Švico le skrb za otroka.

Politične novice.

✚ Spor med socialnimi demokrati in skrajnimi socialističnimi levičarji v Sloveniji je zopet z vsilo oživel. Levičarji očitajo »združenim jugoslovanskim socialistom« terorizem in željo po diktaturi nad delavstvom. »Naprej« ogorčeno odgovarja. Edinost, ki so jo socialisti proglasili na strankinem zboru v Trbovljah, torej ni posebno velika.

✚ Svetovnopolični položaj je še vedno nerazjasnjen. Ne ve se namreč, kakšno štališče zavzame novi francoski ministrski predsednik Poincaré napram sklicanju svetovne gospodarske konference v Genovi. Listi trdijo, da se Poincaré ne bo udeležil te konference, ampak pooblastil drugega. Ni torej res, da bi se Francija konference ne udeležila; saj je to takorekoč principielno izključeno, ker bi Francija s tem sama sebe izolirala. Konferenca v Genovi je sklicana, udeleži se je okoli 40 držav in če pomislimo, da ruski in nemški delegati gotovo ne izostanejo, potem si ni mogoče niti misliti, da bi se Francija hotela takorekoč sama postaviti v kot. Pač pa bo nova francoska vlada skušala Anglijo pred otvoritvijo genovske konference pridobiti za to, da se bolj približa francoskemu štališču. Če verjamemo »Daily Mailu«, je Poincaré že Lloyd Georgeu predlagal: 1. da se angleško-francoski dogovor, kakor je bil sklenjen med Lloyd Georgom in Briandom, dopolni z vojaško konvencijo; 2. da se po preteku 10 let obnovi; 3. da naj velja tudi za slučaj, če Nemčija napade Poljsko. Anglija napram temu še ni zavzela štališča. Kar se Amerike tiče, bo v Genovi itak samo opazovalka; nasprotna pa je temu, da bi v Genovo prišel Ljening. Po zadnjih poročilih pa to itak ni mišljeno, kajti med ruskimi delegati se imenujejo Čičerin, Krasin, Kamenev, Rykov in celo bivši carski minister Kutler, ki je finančni strokovnjak, ne pa Ljening.

✚ Ob priliki šibenških dogodkov je napisal Hermann Wendel v »Glocke« 9. t. m. članek, v katerem Nemcem dopoveduje, da dalmatinska mesta niso italijanska, kakor je to n. pr. v svoji nevednosti trdil »Vorwärts«. Wendel popravlja tudi svoječasno opombo »Berliner Tageblatt«, ki je ob priliki rapalske pogodbe pisal, da je Italija s to pogodbo dokazala svojo »požrtvovalnost«. To »požrtvovalnost« primerja Wendel z roparjem, ki se hvali, da je del svojega plena moral pustiti oropanemu. Sploh svetuje Wendel nemški javnosti, naj se ne da slepiti od Italije, ki sicer spretno povsod kaže svojo miroljubnost in se hlini kot prijateljica Nemčije. Fakt pa je, da Italija v trgovinski pogodbi ne priznava

pravice, da uživa največjo ugodnost, pač pa je Jugoslavija sklenila z Nemčijo tako pogodbo. Nemci se morajo postaviti na stran tistega, ki trpi krivico, ker jo sami zahtevajo zase. Italija Dalmacijo prosto rabi kot most na Balkan in ta italijanski imperializem je največja nevarnost za svetovni mir, na katerem je Nemčija zainteresirana.

✚ »Tribuna«, ugleden češki list, priporoča novo orietacijo čehoslovaške politike, ki naj se pridruži štališču Anglije v svetovnih vprašanjih.

✚ Nemški centrum se je zbral 15. t. m. na državno konferenco, ki se je udeleži tudi državni kancler dr. Wirth. Storili se bodo važni sklepi.

✚ Zoper ureditev penzij katoliški duhovščini v Avstriji so socialni demokrati dvignili veliko gonjo. To je le dokaz, da so socialni demokrati popolnoma nesocialna stranka, ki živi samo od kulturnobojnih gesel liberalizma. Svoj socialni program je itak vrgla že davnej pod klop.

Razpored

velikoga shoda za nravní prerod.

V nedeljo, 22. januarja v veliki dvorani »Uniona«. — Začetek ob 9. uri dopoldne in ob pol 3. uri popoldne.

—:—

GOVORI:

Univ. prof. K. Oswald: K tvornim silam življenja!
Dr. Anton Breclj: Temelj preroda — družina.
Doc. dr. Ivan Robida: Alkoholizem — ljudska bolezen.
Nadzornik Iv. Bezeliak: Alkohol in mladina.
Nadučitelj Al. Kržišnik: Vzgoja mladine k dostojnosti.
Prof. Fr. Jeran: Vzgoja inteligence.
Gospa Marija Bartolova: Žena v boju proti nenravnosti.
Gdč. Franja Petrič: Boj nenravnosti!
Dr. Janko Arnej: Surovi Slovenec in njegova kletve.
Dr. Val. Rožič: Problem rešitve.
Vmes še drugi krajši govori.

Posebej se ne bo vabilo. Povabljeni in dobrodošli vsi, ki imate srce za ljudstvo!

Dnevne novice.

— Dr. Šarić nadškof sarajevski. Za vrhbosenskega nadškofa v Sarajevu je imenovan škof dr. Šarić. Delavnemu, vzornemu vladiki naše najiskrenejše čestitke! — Za škofa v Šibeniku je pa imenovan dr. Mineta, redovnik iz kongregacije obreda v Rimu.

— Častitke kralju. Presbiero poroča: Nj. Vel. kralj Aleksander I. je ob svoji zaroki z Nj. Vis. princezino Marijo in ob Novem letu prejel mnogobrojne čestitke z vseh strani države in iz inozemstva, v katerih se Nj. Vel. izraža radost in vroča želja za srečo in slavo visokih zaročencev in vsega kraljevega doma. Po najvišjem nalogu se kabinet ministrskega predsed-

Colomba.

41

Prosper Mérimée. — Poslovenil — 3 —.

Miss Lidija je brala pismo, pisano v angleščini očitvidno radi večje varnosti.

Gopodična!

Nesrečna usoda me je zadela. Ne vem, kaj poreko moji sovražniki, kakšna obrekovanja si izmislijo. Malo mi je mar, če jim vi, gospodična, ne verjamete. Odkar sem vas videl, sem postal igra samohotnih sanjam. Zame je bil ta pre-vrat potreben, da mi je pokazal mojo neumnost. Sedaj sem trezen. Vem, kakšna bodočnost me čaka, našla me bo hladnega. Tega prstana, ki ste mi ga podarili in sem ga imel za talisman sreče, ne upam več pogledati. Bojim se, da vas ne prime kes, da ste tako slabo naložili svoja darila, ali bolje rečeno, bojim se, da bi me večno spominjal na čas, ko sem bil blazen. Colomba vam ga vrne... Z Bogom, gospodična, zapustili boste Korziko in ne vidim vas več, toda povejte moji sestri, da me še cenite in povem vam, da to zaslužim še vedno.

O. D. R.

Ko je miss Lidija prebrala pismo, se je obrnila v stran in Colomba, ki jo je ves čas pozorno motrila, ji je izročila egiptovski prstan z vprašujočim pogledom, kaj naj

vse skupaj pomeni. Toda miss Lidija ni upala dvigniti oči ter je žalostno zrla v prstan, ki ga je natikala na roko in ga zopet snemala.

Draga miss Nevil,« jo je ogovorila Colomba, »ali ne smem vedeti, kaj vam sporoča moj rodni brat? Ali, kaj govori o svojem stanju?«

»Toda...« jo je rekla miss Lidija ter nalahno zardela, »o tem nič ne govori... Pisano je v angleščini... Naroča mi, da povem očetu. Upa, da bo mogel prefekt urediti...«

Colomba se je hudomušno nasmehnila, sedla na posteljo, prijela miss Lidijo za obe roki in jo s prodirajočimi očmi opazovala.

»Saj boste tako dobri,« ji je rekla, »kajne, da boste odgovorili bratu? Tako neskončno dobro mu bo delo! Za trenotek mi je prišlo na misel, da vas zbudim, ko je prišlo pismo, pa si potem nisem upala.«

»Niste prav napravili,« jo je pokarala miss Nevil. »Ko bi ga moja beseda mogla...«

»Sedaj mu pisem ne morem več pošiljati. Prefekt je došel v Pietranero in polno služinčadi z njim. Bomo videli, morda pozneje. Ah, ko bi vi poznali mojega brata, ljubili bi ga, kakor ga ljubim jaz... Tako dober je, tak junak, pomislite, kaj je napravil. Sam proti dvema in ranjen!«

Prefekt se je vrnil. Pribočnik ga je hi-

tro obvestil po posebni pošti in prišel je v spremstvu kraljevega namestnika, orožnikov in vojakov, sodnijskega pisarja in drugih, da se preišče najnovejša, grozna nesreča, ki je še bolj zamotala, ali bolje, če hočete, zaključevala sovražnosti med obema hišama v Pietraneri. Kmalu po prihodu se je sešel prefekt s polkovnikom in hčerjo. Ni jima prikrival, da se boji, da se stvar najbrže zasuče na slabo.

»Saj veste,« je rekel, »da pri boju ni bilo priči; glas o spretnosti in pogumu nesrečnih mladeničev je tako dober, da se vse ustavlja veri, da bi ju gospod della Rebbia mogel usmrtiti brez pomoči banditov, h katerim je baje zbežal.«

»To je nemogoče,« je povzel polkovnik. »Orso della Rebbia je čisto neoporečen dečko; jaz zanj odgovarjam.«

»Verjamem,« je rekel prefekt. A kraljevi namestnik (ti gospodje kakor sploh uradniki vedno sumničijo) se mi ne zdi prav ugodno razpoložen. Ima namreč v rokah nekaj kočljivega za vašega prijatelja. To je grozilo pismo, naslovljeno na Orlanduccia, kjer ga vabi na sestanek..., kar se mu zdi zaseda.«

»Ta Orlanduccio pa,« je zopet ugovarjal polkovnik, »se ni maral boriti v odkritem boju, kakor se junaku spodobi.«

»Ni tu te navade. Tu se napadajo in more zahrbtno. Vendar imamo eno ugodno pričevanje; neki otrok je namreč izpove-

dal, da je slišal štiri strele, izmed katerih sta bila druga dva veliko močnejša, izstreljena iz puške velikega kalibra, kakor je puška gospoda della Rebbia. Zalibog pa je ta otrok nečakinja nekega zloglasnega bandita, ki je osumljen, da je v celo zadevo zapleten tudi sam, vsled česar se torej podtika pristranost temu pričevanju.«

»Gospod,« je prekinila miss Lidija in zardela prav do belih oči, »bili smo na potu, ko so bili strelji oddani in smo slišali prav isto.«

»Da,« je živahno nadaljevala miss Lidija. »Prav moj oče, ki dobro pozna orožje, mi je rekel: »Čuj, gospod della Rebbia strelja z mojo puško.««

»In ti puškini strelji so bili zadnji?«

»Zadnja dva sta bila močnejša, kajne, dragi oče?«

Polkovnik ni imel prav dobrega spomina, a vsekako pa ni hotel ugovarjati hčerji.

»Tako moram o tem govoriti s kraljevim namestnikom, polkovnik. Sicer pa pričakujem danes zvečer zdravnika, ki preišče obe trupli in ugotovi, so li rane prizadete z dotično puško.«

»Puško sem dal Orsu jaz,« je dostavil polkovnik, »in rad bi, da je na dnu morja... To se pravi... junaški dečko, zelo ljubo mi je, da jo je imel pri rokah, kajti brez moje mantanke, ne vem, kako bi se rešil.«

nika topla zahvaljuje vsem onim v državi in inozemstvu za lepe želje in mnogobrojne čestitke, poslane Nj. Vel.

— **Bolezni dr. Zerjava.** Osební zdravnik obolelega ministra za socialno politiko dr. Zerjava je v bulletinu od 17. t. m. izjavil, da je splošno zdravstveno stanje ministra dobro. Nevarnost še ni popolnoma odstranjena radi eventualne sekundarne infekcije. Vendar pa zdravniki upajo na dober uspeh.

— **Škandalozne razmere na železniški progi Trebnje—Št. Janž.** Človek bi mislil, da se bodo v treh letih tudi železniške razmere spremenile na bolje, a vidimo, da je tudi tukaj vsaki dan slabše. Kar pa je na naši progi progi, presega vse meje malomarnosti. Preje smo imeli vsaj za silo dobre zveze, čeprav ni bilo nobenega osebnega vlaka in so bile vedne zamude vlakov. Sedaj pa imamo le štiri vlake na dan, seveda zopet samo mešane; a če imajo ti vlaki po eno uro zamude, za to se uprava ne zmeni. Zadnjič je imel večerni vlak proti Trebnjem tri ure zamude. Potniki morajo zmrzovati v nezakurjenih čakalnicah, potem pa še zamudiš zvezo v Trebnjem in ne moreš naprej. To je vendar škandal! Če smo že ljudje od tej progi manj vredni, da se moramo voziti v najslabših vozovih in z najslabšim strojem, ki se kar sredi pota ustavi in ne more naprej, dasi ravno tako pošteno plačamo kot na drugih progah, naj bi vsaj ti vlaki redno vozili in prišli ob določeni uri na svoje mesto. Pa kdo se briga za potnike! Kaj mar upravi, če potniki po cele ure prezebjajo radi nerednosti vlakov in pri tem odide vlak proti Ljubljani! Gospod poslanec Majcen! Tukaj imate hvaležno nalogo, da se pobrigate za red na tej progi, pa boste veliko več koristili kot z denunciranjem vam neljubih oseb. Pa tudi železniško ravnanje naj bi poskrbelo za red na tej progi.

— **Kamnagorica.** Odsek »Orel« priredi v nedeljo dne 22. t. m. pop. ob pol 3. uri »Akademijo«. Vrši se v zadržnem skladišču.

— **Afera Vašič v Rumuniji.** Rumunski trgovinski minister je predložil kralju Ferdinandu raport, v katerem ga obvešča o velikih umazanijah trgovskega atašee rumunskega poslanstva v Rimu, Ivana Sillescu. Ta gospod je uničil in popravil mnogo aktov svojega urada, da se ne bi iz njih videlo, da ima tesne zveze z nekim milanskim trgovcem, kateri je vsled svojega znanstva s Sillescom imel vedno prioriteto pri vseh ofertah na rumunski erar. Sillescu je tudi skušal rumunsko komisijo v Italiji, ki nabavlja uniforme, pregovoriti, da sprejme ponudbe neke zasebne družbe, dasi je italijanski erar ponujal uniforme veliko ceneje. Stvar je imela tudi v osebnem oziru tragično posledico. Sillescu je namreč ponudil članu te komisije Cesarecu dva milijona lir, da njegovemu načrtu pomaga do zmage. Cesarecu pa je bil tako tenkovesten, da ni samo ponudbe odbil, marveč se je celo sam ustrelil, da ne bi prišel na sum, da je sploh kaj imel opraviti s Sillescom. Kralj Ferdinand je Sillesca odstavil; značilno pa je, da se je trgovinski minister moral naravnost na kralja obrniti. Afera je zelo podobna Vašičevi, o katerem v Belgradu še vedno skrivnostno molče.

— **Zvišanje cen za kruh in meso v Zagrebu.** Odbor za določanje maksimalnih cen je določil za Zagreb sledeče cene: bel kruh 21 kron za kilogram, črn kruh po 19 kron, pri treh slabših vrstah mesa je dovoljen povisek za 4 krone pri kilogramu, dočim so finejše vrste proste; telečje meso se podraži za 6 kron pri kilogramu, mast pa na 80 kron. Cena krompirja je 5.50 kron, jajca so po 6 kron. — Povišanje živčnih cen v agrebu bo nedvomno sledilo tudi povišanje cen v naših krajih.

— **Slovenskega lovskega društva XI. redni občni zbor** se vrši letos na Svečnico, dne 2. febr. ob 8. uri pop. v restavracijskih prostorih Narodnega doma v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Pozivamo člane, da se zborovanja zanesljivo udeležijo, ker bo rešiti več aktualnih vprašanj. Vsak član zastopa lahko še pet odsotnih članov. Kot pooblaščen velja društvena izkaznica (plačilni list) zastopanečega. Veljavno so tudi še lanske izkaznice. Samostojne predloge je prijaviti 8 dni prej odboru, sicer pridejo v razpravo le, če jim občni zbor prizna značaj nujnosti. — Odbor.

— **Tečaj za keramično slikanje.** Za razvoj keramične industrije v Sloveniji so dan vsi predpogoji. Priljubljen je tehniki moči. Ker v naši državi še nimamo posebnih keramičnih šol, keramična obrt je pa vendar zelo razširjena, četudi se na najprimitivnejši stopnji, se je odločil urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani, da priredi po svojem strokovnem učitelju tečaj na keramično stroko spadajočih tečajev. Koncem leta 1921 je priredil za lončarje, ki so še ponajveč zaposleni v domači obrti, splošen keramični tečaj, na katerem so se obiskovalci seznanili z napredkom keramične industrije ter se jim je pokazalo vse napake v njihovem obratovanju. V kratkem namerava prirediti specialen tečaj za keramično slikanje na majoliki in porcelanu. Tečaja se lahko udeležijo vsakdo, ki se zanima za tozadevno slikanje ter ima že predizobrazbo v risanju in slikanju. Interesenti naj ustmeno ali pisмено prijavijo svojo udeležbo v uradu za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.

— **Nova železniška nesreča.** Komaj so se popravili tiri na železniški postaji v Batjajnici, kjer sta zadela skupaj dva vlaka, je 17. t. m. zopet došlo do nove železniške nesreče. Včerajšnji mešani vlak št. 5513

je skočil na progi Batjajnica—Beljevac s tira radi slabih prago. Škoda je znatna, več vagonov je popolnoma razbitih. — Kam je šlo zadnje notranje posojilo za popravilo železniških prog?

— **Deželnemu muzeju v Ljubljani** je podaril gospod Ivan Bahovec, trgovec in veleposelstnik, 4 divje mrjase in sicer: velikega starega samca, težkega nad 880 kg, manjšega 10 mesecev starega ter dva 3—4 tedne stara mladiča. Prva dva je ustrelil g. Ivan Bahovec sam na svojem posestvu Padež pri Novem mestu, mladiča pa istotam njegov lovski čuvaj g. Ludovik Srekar. Ta lepi dar izpolnjuje zoološke zbirke domačega muzeja in bo zainteresirana javnost hvaležna g. Bahovcu, da ji je dal svoj lovski plen trajno na razpolago v poduk in veselje nad prirodo. Zeleti je, da bi našel velikodušni čin g. darovatelja mnogo odmeva v lovskih krogih.

— **Klub »Seča«**, podružnica Jesenice, naznaja, da se vrši redni občni zbor društva v nedeljo, dne 22. t. m. ob pol 3. uri popoldne v hotelu pri pošti na Jesenicah.

— **Zopet monstre-proces v Zagrebu.** V kratkem bo pričela pred zagrebškim senatom razprava proti 109 kmetom iz Dugoselskega okrožja. Obtožnica jih dolži, da so ob priliki proglasilne poziva na 6 tedensko orožno vojo letnika 1917 in poziva gloda oddaje koni in voz sporazumno nastopili, češ, da ni treba nobenemu k vojakom in da ni treba oddajati konj. Izorah so posebno deputacijo, ki je odšla v občinski urad in podala tozadevno izjavo. Državno pravništvo je dvignilo proti njim obtožbo po zakonu o zaščiti države in zahteva kazni po 20 let za vsakega od 109 kmetov.

— **Odlikovane hrvatske vasi** Za njihove zasluge na kulturnem polju je kralj Aleksander podelil vaškim občinam Malo Nabrđe in Draškovec red Sv. Save IV. razreda.

— **Izvršitev smrtnih obsadbe.** Kakor poročajo subotški listi, je bil v petek ob 7. uri zjutraj ustreljen 25 letni hlapec Josip Marjanušić, ki je bil radi večkratnih umorov obsodjen na smrt.

— **Čudna deficit Carinarne** so najbogatejši vir za državno blaginjo, ki jim prinašajo ogromne dohodke. Izjemo v tem je naredila bitoljska carinarica, kjer so izkazali 3 milijonov deficita. Ker je ta deficit povzročen vsled ranih manipulacij carinikov, so več uradnikov zaptili.

— **Kako se milijarde potaplja v morje.** Da se sklep washingtonske konference glede mejevanja graditve velikih bojnih ladij teatralično proslavi, se je sklenilo, naj se slovesno potopi bojna ladja »Kentucky«, ki je bila spuščena v morje 1. 1910. »Kentucky« bo odpeloval v visoko morje v spremstvu celega atlantskega brodograditeljskega moštva odprlo takozvane »sealocks«, to je odprtine v ladjinem telesu pod vodo, nato bodo pomorščaki ladjo zapustili. Medtem ko se bo ladja potapljala, bodo ladje posestrime pozdravljale tonečo družico vsaka z 21 strelji iz topov. Tako »New York Herald«. — Po našem mnenju bi bilo bolj pametno, da bi to in še druge nepotrebne ladje prodali kot staro železo in ta denar na kak pameten način porabili, saj je re-vežev dovolj v Ameriki.

— **Zaradi komunizma za vedno izgnan iz naše države** je bil dne 17. februarja 1894 na Dunaju rojeni, v St. Michael na Solnograškem pristojni samski dninar Julius Hainrich, in sicer vsled pravomočne razsodbe policijske direkcije v Sarajevu.

— **Na težkih opeklinah umrla** je v ljubljanski bolnici 65 letna Marija Pečan iz Oslece. Reva je prevrnila na sebe škaf vrelega kropla in je živela po nesreči še 10 dni. Doma je v Osleci ležala ves teden, preden so jo odpeljali v bolnišnico.

— **60.000 kron ukradla** je 26 letna Jakica Kastelan s Sušaka Josipu Mohoriču in pobe- gnila.

— **Dezertir.** Dne 6. t. m. je pobe- gnil redov Ostrelji Franc, rojen 1898, pristojen v Artiču, od 30. pešpolka v Celju.

— **Nesreča na Savi pri Belgradu.** Remorker »Bačka« je včeraj zvečer zadel v pomol, na katerem se nahajala pisarna pristaniškega poveljstva. Zadel je ob bok ter povzročil veliko škodo. Ob pomolu se je nahajal motorni čoln »Jadran«, ki je bil državna lastnina ter se ga je posluževala direkcija rečne plovbe in ki se je po močnem udarcu razbit potopil. Vrednost čolna znaša 60.000 dinarjev, medtem ko je tudi ostala škoda zelo velika. Uvedena je preiskava.

— **Pobegli kaznjenc.** V Vidovu je pobe- gnil na dve leti težke ječe obsojeni kaznjenc Josip Šolih.

— **Pogrešna dekle.** Dne 29. decembra 1921 je zapustila svoj dom 17 letna Marija Razun brez dovoljenja staršev in brez dokumentov. Domov se dekle še ni vrnilo. Marija Razun je srednje velika, rdečih lic, ozkega obraza. Obležena je bila v belo, pisano krilo brez pasu, modro bluzo, na glavi je imela rumen robec, obute je imela zakrpane črtevilje.

— **Vlomi v Osjeku in v Vinkovcih.** V Osjeku in v Vinkovcih so ruski begunci izpraznili več oklopnih blagajen. Vlomi so bili trije, katere varnostni organi pridno izsledujejo.

— **Tatvine.** Natakariji slavki Hudovernikovi v Gradcu je bilo ukradenega nekaj nad 4000 kron denarja. Zendarmerijska postaja v Litiji je prišla nekega moža, ki je nujno sumljiv, da je okradel Hudovernikovo. — V Zg. Kašlu je bilo ukradenega Antonu Šesku obleke v vrednosti 3000 kron. — Tvrški Pittel & Brausewetter je bil ukraden z dvoriščnega gradu na Fužinah štirikolesni ročni voziček, kateri ima na več mestih vžgani črki P. B. Voziček je bil vreden 6000 kron. Dalje je bil istotam vevski popirnic ukraden voz tramov in desk v vrednosti 100 kron. Deske so bile do 4 m dolge in večkrat z žebli preluknjane. — Zavoj rivega papirja, v katerem je bilo 43 ducatov belih robocev v vrednosti 10.246 kron, je bil ukraden iz skladišča Balkan.

— **Podporno društvo slepih v Ljubljani.** Wolfova ulica 12, se najiskrenejše zahvaljuje vsem plemenitim srecem, ki so doprinesli dar za Božič in Novo leto in s tem pripomogli našemu odboru, da je lažje razdelil med vse svoje redne člane — razun odbornikov — po 350 K kot prvo novoletno podporo. Tu smo spoznali požrtvovalnost za naše društvo, kajti marsikatera revna starica je prinesla zadnji dinar, da je prispevala našim potrebnim rednim članom. Želimo, da bi se tudi premožnejši bolj zanimali za naše društvo, ki zbira in oskrbuje najpotrebnejše, to je slepe. Za odbor: G. F. Juršek, t. predsednik.

— **Volkovi po Srbiji in Bosni.** V srbskih in hrvatskih listih čitamo, da so se vsled velikega snega pojavile v bližini vasi in mest cele črede volkov, ki so postali nevarni prebivalstvu. Te dni je čreda šest volkov pribežala v vas Čičevci na Kosovem. Volkovi so sledili ovco, ki je pobežala v hlev, katerega so volkovi naskočili. Gospodar je prišel, da vidi kaj je. Vi- deč volkove, je prišel klicati na pomoč. Pri- hitelo je več sosedov, ki so bili oboroženi z vilami in palicami. Volkovi so kmete napadli in razvili se je krvava borba. Deset kmetov je bilo ranjenih, a en sam volk je bil ubit. V vasi Maričiči v koramiškem srezu je čreda volkov napadla družbo kmetov in kmetice. Volkovi so štiri kmete in tri žene precej nevarno ogrizli. Ker je mogoče, da so bili volkovi stekli, so bili vsi ranjenci prepeljeni v Pasteurjev zavod. Slični dogodki so se odigrali tudi v bližini Sa- rajeva in po drugih krajih Bosne.

— **Velika tatvina slukinje.** V Zemunu je slukinja pri trgovcu Kremenec, ko ni bilo nikogar doma, v hiši, s sekuro razbila blaginjo in iz nje pobrala nad 200.000 dinarjev, mnogo srebrnine in zlatnine ter pobežala.

— **Zrtev pijanosti in policijske hrezerčnosti.** 20letni prodajalec listov Laušević se je na pravo- slavni božič precej napil. Ko ni mogel več piti in je zadel na nek domovni kavarni, ga je lastnik iz hvalnosti, da je pustil pri njem ves zaslu- žek, vrnil na cesto, kjer je obležal. Tu ga je našel ločni stražnik vsega zmrznjenega. Odvedel ga je na policijo. Tu pa so ga, nameso, da bi ga oddali v bolnico ali pa vsaj pustili v topli sobi, zaprli v hladno celico, kjer so ga našli zjutraj mrtvega. Zmrznil je od prevelikega mraza. Zemunska poli- cija je potem milostno dovolila njegovi stari ma- teri, da mu je preskrbela pogreb.

Primorske novice.

p Izredni deželni odbor za Istro se je sešel 15. t. m. v Poreču. Iz poročila v ita- lijanskih listih ni razvidno, če so slovanski člani (4) podali kakšno izjavo. Pri tej pri- liki se je izreklo mnenje, da naj bi Poreč postal definitivno glavno mesto Istre.

p Volitve za občine v Veneziji Giuliji so se 15. t. m. začele. Italijanski nacionali- sti se veselijo zmage v Tržiču na Furlan- skem, kjer je lista nacionalističnega bloka dobila 1122 glasov, socialisti pa 556. V Gra- diški je nacionalistični blok dobil 247, ko- munisti 206 glasov. Vidi se, da so fašisti in popolari tukaj šli skupaj proti komunistom in socialistom. Drugod pa so povsod, kolik- or se da dozda razvideti, zmagali popola- ri in komunisti, torej se nacionalisti nima- jo povoda veseliti. V slovenskih goriških občinah so zmagali seveda Slovenci; pone- kod pa so tudi komunistične večine. Konč- ne slike seveda še ni.

Koroške novice.

Neznosna draginja je nastala na Ko- roškem pod avstrijsko vlado. Neki gospod je pisal meseca decembra: »Zelo se boji- mo, da ne nastane revolucija, ko država odtegne svoje prispevke za živila, zakaj že danes so cene neznosno visoke.« O Božiču nam je sporočil kmet iz velikovške oko- lice cene raznim predmetom. Tako je sta- lo tedaj jajce 80—90 K, kilogram ovsa 250 kron, rži 300 K, pšenice 400 K, sirovega masla 2200 K, (zadnje je na Koroškem pred vojno veljalo 2—2.40 K, torej je sedaj ravn- o tisočkrat dražje).

Sedaj nam je z dne 8. januarja neka oseba iz pliberškega okraja pisala sledeče: »Menda niste preveč zadovoljni v Jugosla- viji. Menjajmo! Tukaj pri nas je boljše. Na- pišem nekaj cen, da boste videli, kako do- bro živimo. Moka na karte po en kilogram ali včasih samo po pol kilograma na osebo stane kilogram 400—500 K, v prosti trgo- vini, ako se sploh še dobi, 700—800 K, me- so (govedina) 800—1000 K, sladkor na kar- te 600 K, mleko liter 50—100 K, jajca ko- mad 100 K, mast 2000 K, kava čez 2000 K, meter pavolnatega blaga 1000—1200 K, volnena pa 8.000—10.000 K, špula cvirna 1500 K. Vlak do Celovca iz Pliberke je ve- ljal dosedaj 90 K, odslej bo 500 K.« Pisce pristavlja: »Me je že skoraj strah teh šte- vilk. — Duhovnike, ako se količkaj poka- žejo Slovence, tožijo na vseh koncih in kra- jih. Vsi protesti in prošnje Slovencev ne iz- dajo nič. Sedaj preženejo č. g. Koširja iz Pliberke. Vidiš, kako je dobro pri nas. Pri- di v Avstrijo.«

Pripominjamo zlasti še, da je Spodnja (slovenska) Koroška po veliki večini ag- rarna (kmečka), in se cene živil še itak niž- je drže kot drugod.

Štalarske novice.

8 Dovolj mleka v Mariboru. Odkar je me- stni magistrat v Mariboru dvignil za mleko maksimalne cene, je na trgu vsaki dan toliko mleka, da ga komaj prodajo. Zanimivo je tu- di glede cen. V prvih urah se prodaja mleko po 10 K, pozneje po 8 K, proti poldne ga je dobiti že po 6 K, torej še 2 K ceneje, kot je bila maksimalna cena.

8 Veterinarski nadzornik g. Hinterlechner v Mariboru je v terek pred okrajnim sodiščem srečno dokončal svoj več mesecev trajajoči križev pot preiskave. Gostilničar Möscha ga je ovadil, da mu je nekoč plačal pasjo globo s 400 kronskimi bankovcem; ker Hinterlechner ni imel drobiža, da bi mu vrnil 100 K (globa je znašala le 300 K), je Möscha trdil, da je ostanek 100 K določil za mestne uboge, česar pa Hinterlechner ni storil. Pri glavni razpravi

pa se je po zanesljivih pričah ugotovilo, da Möscha ni določil 100 K za uboge, nego da je, ko mu Hinterlechner ni mogel izplačati 100 K na 400 kronski bankovec, le rekel, naj pa osta- ne do prihodnjic, ko zopet pride. Na podlagi tega pričevanja in ker je Hinterlechner nak- načno založil 100 K za mestne reveže, je so- dišče izreklo popolno oprostitev.

8 Tatvina kož. V tovarni Franca Wosch- nagga v Sošanju je bilo ukradenih 23 boks- kož v vrednosti 14.000 kron. Tat si je pripravil še 15 kož, da bi jih bil vrget skozi okno, toda jih ni odnesel.

8 Pobegli komunist. Dne 12. t. m. so orož- niki privedli iz Avstrije v Maribor Čelinska Rudolfa, kateri je osumljen komunizma in bolj- ševistič agitacije. Med predajo obmejnemu komisariju je pa Čelinske pobegnil.

8 Od svoje čete pobegnil je Karel Pipen- bacher, ki je služil pri obmejni četi v Mari- boru.

Proračun in policija.

Z ozirom na številke, ki jih izkazuje državni proračun za leto 1922 o statusu policije, ugotav- ljamo sledeča dejstva:

Policijsko osebje Slovenije ni tako številno kakor ga izkazuje proračun za leto 1922. Dejansko stanje je sledeče: Konceptnih uradnikov ni 31, ampak samo 12 in sicer: 1. Policijski direktor dr. Guštin v VI. c. razredu v Ljubljani; 2. Policijski nadsvetnik Mihael Pertot, kot personalni in poli- cijski referent pri predsedstvu pokrajinske upra- ve. 3. Policijski nadsvetnik Oskar Vračko, kot vodja oddelka za potne liste v Ljubljani; 4. Poli- cijski nadsvetnik dr. Josip Mlekuš, kot vodja zglasi- sinega urada v Ljubljani; 5. Policijski svetnik z naslovom nadsvetnika Vekoslav Keršovan kot vodja policijskega komisariata v Mariboru. 6. Poli- cijski svetnik Alojzij Geržinič v Ljubljani; 7. Poli- cijski svetnik dr. Ivan Senekovič na bolniškem dopustu; 8. Policijski nadkomisar Avgust Del Line v Ljubljani; 9. Nadkomisar, Gustav Puš, dodeljen okr. glavnstvu v Murski Soboti in gerent odtodne občine; 10. Komisar Karol Pestovšek pri policijs- kem komisariatu v Mariboru; 11. Komisar Ru- dolf Kokalj pri policijskem ravnanstvu v Ljub- ljani; 12. Konceptni praktikant Stanko Kos v Ljub- ljani. Namesto sistemiziranih 29 konceptnih urad- nikov in 2 policijskih zdravnikov se nahaja dejan- sko v policijski službi samo 12 konceptnih uradni- kov in 2 policijska zdravnika. Policijska služba je namreč tako neprijetna, da se naši abs. pravni- ki kaj ne polegajo zanj in je zato 17 mest ne- zasedenih.

Pisarniških uradniških mest je sistemizira- nih za 30 gospodar. Prepričali smo se, da na teh mestih ne sedi 30 gospodov, ampak samo 26 ga- račev, kateri morajo opravljati radi pomanjkanja konceptnih uradnikov poleg svojega pisarniškega posla tudi dela konceptnih uradnikov. Od teh 26 garačev je zaposlenih 8 v Ljubljani, 10 v Maribo- ru, 4 v Celju, 2 v Ptuj, 1 na Jesenicah in 1 v Murski Soboti. Detektivskih uradnikov je sistemi- ziranih 13, nastavljenih pa je samo 10.

Pri uniformirani straži je od sistemiziranih 20 uradniških mest zasedenih samo 11. Pisarniška oficijanta st: pri policiji namesto 8 samo 2.

Predstojelce številke, o katerih točnosti ni dvoma, bejno osveščujejo način, kako se delajo pri nas proračuni. Kakor kaže praksa, posluje policijska služba v Sloveniji izborna, čeprav jo dejansko opravlja znatno nižje število uslužbencev, kakor jih navaja uradni proračun. Zato je bi inaš sklep čisto pravilen, da se dá, in če se dá, tudi mora znižati število sistemiziranega uslužben- stva pri policiji.

Naše mnenje je, naj izkazuje proračun ko- likor mogoče natanko dejanske izdatke. Da bi bilo potrebno za izvrševanje službe, ki jo danes opravlja 12 konceptni huradnikov na splošno za- dovoljnost, kar na enkrat še 17 novih moči, če bi se oglašilo dovolj prisilcev, tega pri najboljši volji ne moremo verjeti. Če je v kakšnem uradu po- trebna kakšna nova moč, naj se to v kaki opazki izrečno pove, n. pr. z dostavkom »novec«, kakor je to čisto lepo izvedeno pri postavitvi »tro- škovi konfidentat«, kjer stoji zraven v oklepaju dodano »novec«. Ravno tako naj bi se postopalo tudi vseh drugih postavkah, kajti davkoplačevalci imajo pravico in tudi dolžnost vestne kontrole, ker ni vse eno, kako se denar troši. Najsolidnejša podlaga za točen pregled gospodarstva z državni- mi denarji je do skrajnosti natančen proračun, ki izkazuje to, kar je, ne pa kakšnih »hišnih številk«.

Gospodarstvo.

Svetovni trg.

Vsa pozornost svetovne trgovine je obrnjena sedaj na sovjetsko Rusijo, ki se smatra za ozem- lje, katero tui kapital z velikim dobičkom lahko eksploatira. Nemčija je na trgovino z Rusijo že danes dobro pripravljena, ima v Rusiji svoje iz- borno gospodarsko zastopnike, cel štab inženierjev in kvalificiranih delavcev. Rusija že nalaga svoj kapital v nemške banke in kupuje marke. Isto- tako so poljska skladišča napolnjena za eksport v Rusijo in poljsko-ruska trgovska pogodba je malo- dane že dovršeno dejstvo. Poljska marka v ta na- men že raste. Da se Amerika, Anglija in Francija ter Japonska kar kosajo med seboj, kdo bo Rusijo preje eksploatiral, je samoočebni umevno. Tudi Češkoslovaška je pripravljena in češkoslovaška že- lezna industrija deli mrlično željo za eksport v Rusijo. Poljedelski stroji se že prično izvažajo.

Rusija pa ustanavlja banke, truste ter plačuje inozemstvu z rumenim zlatom. Na ostalem svetovnem trgu so bila zadnje čase na dnevnem redu dalekosežna posojila. Na newyorškem trgu je bilo vse polno notranjih po- sojil in pa posojil za inozemstvo. Domača posojila so bila izdana po emisijemskemu kurzu 75 ter 4%. Tudi Češkoslovaška je bila deležna 25milijonskega dolarskega posojila po 8%, kar je znatno dvignilo kurzo čal. krone. Danska je najela 6% posojilo po kurzu 94%. Holandska za holandsko lastijo 4) mili- jonsko dolarsko posojilo po 6%. V Londonu pa je najela republika Čila potom posredovanje banke

Rotschild večje posojilo po 7½% po kurzu 95. — Jugoslavija pa nič.

Na francoskem so bila na dnevem redu 6% notranja komunala posojila. Celokupna vsota vsa v Franciji najetega notranjega dolga v letih 1919—1921 znaša 97 milijard frankov, od katere vsote pripada 75% na francosko notranje državno posojilo.

Na mednarodnem deviznem trgu se govori največ o nemški marki, katere kurz odvisi od ureditve reparacij. Amerika kupuje na angleškem trgu velike množice funtov šterlingov, da regulira tako visoki kurz dolarja. Tudi v Svidl kupuje Amerika nevalutne valute, poleg nje največ tudi Anglija. Samo s tega razloga je razumljivo, da je bila pariteta švicarskega franka višja, kakor predvojnja pariteta dolarja. Za italijansko liro ni bilo zadnje čase vsled bančnega poloma v Italiji velikega povpraševanja. Rumunski lei se je povpraševal v Londonu, in sicer je bil njegov kurz 500 do 600 lei za f. šterl. Avstrijska krona stalno pada. Poljska marka se počasi, toda stalno dviga. Tudi grška drachma se je vsled vesti o novem grškem posojilu dvignila. Jugoslovanska valuta pa stoji na mednarodnem trgu zelo nizko, povpraševanja ni po njej, in to vsled pasivne bilance v Jugoslaviji in pa vsled zamotanih političnih razmer.

Čsl. krona se je silno dvignila, kakor rečeno, vsled najetega posojila v Ameriki in pa vsled ugodne čsl. trgovske in plačilne bilance. Posebno sta kupovali čsl. krono Amerika in Anglija. Glavni trg za čsl. krono je Berlin. Drugod ni velikih množin čsl. kron na trgu. Danes čsl. krona ponovno raste in notira v Švici 870 (jugoslov. krona pa 180).

BORZA.

Zagreb, 18. jan. (Izv.) Devize: Budimpešta 40, Berlin 157, Italija 12,85, London 12,55, Pariz 24,40, Praga 502—504, Dunaj 3,75, Zürich 57,75. — Valute: laške lire 10,15, dolarji 295.

Dunaj, 18. jan. (Izv.) Devize: Budimpešta 10,25, Berlin 43,25, Italija 345, London 33,600, Pariz 645, Praga 137,50, Zürich 1550, Bukarešt 79,50, Zagreb 27, Holandska 2930.

Curih, 18. jan. (Izv.) Devize: Budimpešta 0,67, Berlin 2,72, Italija 22,40, London 21,74, Newyork 515, Pariz 42, Praga 8,70, Dunaj 0,16, Zagreb 1,80, Varšava 0,18, Holandska 189,25, Bruselj 39,50.

g Davek na poslovni promet. Spriči dejstva, da so se pojavile v časopisu o veljavnosti tega davka najrazličnejše vesti in so zainteresirani krogi, kakor se vidi iz mnogobrojnih vprašanj, v veliki nejasnosti glede svojih dolžnosti, ugotavlja fin. delegacija na prošnjo trgovske in obrtniške zbornice, uradno, da oceli ni niti posnela iz »Službenih Novin«, niti prejela uradnega obvestila finančnega ministrstva, ali in koliko je zakonodajni odbor premenil uredbo o davku na poslovni promet. Ker na osnovi ne vedno zanesljivih, vsekakor pa nepopolnih informacij dnevnega časopisa — razume se — ne more dati podrejenim organom nobenih priredbenih navodil, ki bi nasprotovale dosedanjim formalno še vedno veljavnim določbam, se je morala omejiti na odredbo, da se, kolikor ne pridejo v poštev pavšalirana podjetja, kazenska in druga prisilna sredstva opuste, dokler ne pridejo nove instrukcije, ki pravni položaj avtentično pojasnijo. Kar je teh pričakovati v najkrajšem času, dočim je ob vsi nejasnosti trenutnega položaja vendar izven diskusije, da se bo davek le premenil, se priporoča davkoplačevalcem, da v lastnem interesu skrbijo za to, da bodo mogli, če treba, zadostiti tudi še stari priredbenim predpisom.

g Cene vina v Medjimurju. V Medjimurju se prodaja vino po 14—18 K liter.

g Kupčija z zajetimi kožami je letos jako živahna. Plačujejo se cene od K 30.— do K 40.— za komad. Izvažajo se kože v prvi vrsti v Nemško Avstrijo in na Češko. Da zaščiti potrebo domače industrije, namerava ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu vpeljati na zajetje kože visoko izvozno carino, do K 15.— na 1 komad. Izvoz kož je bil sedaj prost, medtem ko so druge države izdale izvozno prepoved.

Ljubljanske novice.

Ij Starešinsko predavanje se vrši v petek, dne 20. januarja ob 8. uri zvečer v dvorani Akademiknega doma. Predava to. Iv. Avenek o denarnem problemu. — Vabljeni so tov. starešine, po njih vpeljeni gostje in člani kat. akademskih društev. — Predsednik.

Ij Realno podporno društvo v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 23. januarja t. l. ob 18. uri v realni zborovalnici.

Ij Tatjanin dan. Kako se veselo in zadovoljno smehljajo naši Rusi, ko se jim omenja Tatjanin dan! Prebesejo se za nekaj ur v duhu v svojo ajrno, ljubljeno Rusijo, kjer se praznuje Tatjanin dan povsod po mestih in deželah. Kolo jugoslovanskih sester jim pomaga prirediti praznik, ki jim vzbudi ne le lepe spomine, ampak prinese tudi pomoč bednim ruskim dijakom. Udeležiti se morajo tega dne vsi, saj bo za vsakega nekaj, bodisi na koncertih, v kavarnah, na elitnem koncertu v veliki dvorani Nar. doma ali v va jeteju v spodnji dvorani. Naše pridne in dobre gospodinje pa napravite, kar morete, za paviljone: kruh, pecivo, darujte čaj, sladkor itd. Vsaka po svoji moči. Pomagamo vsi, da se posreči Tatjanin dan kar naj-sijajnejše!

Ij Umrli so v Ljubljani: Marijeta Auernik, vdova žel. pisarnika, 45 let. — Ivan Pavlin, sin trž. vodje, 1 uro. — Jernej Urbas, posestnik sin, 19 let. — Marijana Korbar, hiralica, 69 let. — Marija Šibic, mestna uboga, 76 let. — Terezija Koršir, mestna uboga, 67 let. — Marija Pagon, užitarica, 65 let. — Anton Kočar, poljski dninar, 64 let. — Janez Zabajek, ubožec, 59 let. — Slava Sirk, šiviljica pomočnica, 20 let.

Ij Snaženje hodnikov. Ker niso osnažili hodnikov, je bilo ovadenih dne 16. t. m. 24 hišnih gospodarjev, kateri bodo vsi strogo kaznovani.

Ij Prijatelj glasbe in petja vabi k predavanju viš. g. kanonika dr. Kimovca v četrtek, dne 19. t. m. ob pol 9. uri zvečer mladeniški krožek na Rakovniku.

Ij Tatvine bakrene galice. Državno pravdnistvo je odstopilo od preganjanja Alojzija Metelke, ker se je ovađba, o kateri smo poročali 1. decembra, izkazala kot neutemeljena.

Ij Društveni klub opozarja svoje člane in prijatelje na današnji prijateljski sestanek, ki se vrši ob 8. uri zvečer v Akademskem domu in na katerem bo predaval g. prof. Janko Mlakar o svojem potovanju po Mont-Blanku. (k)

Ij Obsojen Rus. Dne 12. septembra 1921 je s sekuro po glavi udaril Novgorodčan Aleksandr Villevaldt Teodora Kovalenka in ga nevarno ranil. Villevaldt je bil obsojen na 7 mesecev težke ječe.

Ij Poneverja pri Bolafiju. Stanko Jankar je bil pri Bolafiju sluga in je svojemu gospodarju poneveril 11.419 kron 40 vin. Deželno sodišče mu je prisodilo zato 3 mesece težke ječe.

Ij Obsojeni tatovi. Lojze Škodlar iz Dornic je bil zaradi tatvine že trikrat kaznovan. Enkrat je sedel dve leti v težki ječi, toda kradel je naprej. Okradel je lani spomlad g. Alojzija Vodnika v Ljubljani, 10. julija Ivana Breskvarja v Spodnji Šiški, dne 3. novembra Marjano Rebolj v Hrašah, 12. oktobra Andreja in Jero Cvajnar v Hrašah in meseca avgusta je kradel v idrijski okolici. Z njim se je klatila tudi Tržačanka Marija Lenarčič, ki je živela na Škodlarjev račun. Škodlar je bil obsojen na 7 mesecev težke ječe, Lenarčičeva pa na 1 mesec zapor. — Na 1 mesec ječe je bila obsojena Terezija Intihar, rojena Tržačanka, ko je služila pri Franchettiju in mu pokradla razne predmete v vrednosti 1267 kron.

Ij Tatvine. Juriju Griscentu iz Novega Sada je bil ukraden suknjič, vreden 1000 K. — Dijaku Jožefu Vodeniku je bila ukradena zimska suknja, vredna 2000 kron.

Ij Tatvine. Tvrđki »Alko« je bil na državnem kolodvoru ukraden zaboj, v katerem je bilo 75 steklenic konjaka. — Tatvina posebne vrste se je izvršila pri mesarju Ivanu Rodetu v Vodmatu. V mesnico je prišel fantiček v starosti 12—14 let, kateri je izmaknil dve knjiži, v katere je g. Rode zapisaval, koliko so mu ostali njegovi odjemalci dolžni Fantiček je s knjigama urnih krač bežal proti Selu. Dobili ga niso.

Ij Ljubezni soprog. Ivan K. stanuje v Križevniški ulici, njegova ločena žena pa na Tržaški cesti. Nekega večera se je K. precej napil in je šel na Tržaško cesto, kjer je pred stanovanjem svoje ločene žene razgrajal in ubil šipo, vredno 60 kron.

Ij Mlad berač. Na Kongresnem trgu je beračil 18 letni vajenec Janez K. Državna varnostna straža je aretirala fanta, kateri je povedal: »Danes jutraj sem pobegnil od svojega mojstra, ker me je tako pretepil, da se

mi je ulila kri iz nosa. Ker nisem imel dovolj denarja, da bi se odpeljal domov, sem beračil in priberal 4 krone...«

Ij Žeparji na delu. Magdaleni Prelec so ukradli žeparji na glavnem kolodvoru, kjer je čakala na vlak, 50 lirski bankovci.

Ij Prijet vlačugar. Jurij Potočnik iz Rudna je bil že 17 krat predkaznovan. Samo zaradi tatvin je bil že desetkrat obsojen. Dne 16. januarja je prišel v Ljubljano. Ker se ni mogel izkazati, da bi bil delal in ker je imel v svoji delavski knjižici potvorbene spričevalo, ga je policija aretirala. Povedal je, da je pred dvema mesecema odpotoval iz Rudna v Avstrijo, da je bil v Celovcu, v Celju, Krškem, v Sevnici in v Trbovljah.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Četrtek, 19. januarja: Revizor. Izven reda. Petek, 20. januarja: zaprto. Sobota, 21. januarja: Revizor. Red B. Nedelja, 22. januarja: popoldne ob 3. uri: Peterčkov poslednje sanje. Izven reda. Nedelja, 22. januarja, zvečer ob 8. uri: Pohujšanje v dolini šentflorijanski. Izven reda. Ponedeljek, 23. januarja: Revizor. Red E. Torek, 24. januarja: zaprto.

OPERA.

Četrtek, 19. januarja: Evangelinik. Red D. Petek, 20. januarja: Labodje jezero. Red B. Sobota, 21. januarja: Trubadur. Red E. Nedelja, 22. januarja: Tosca. Izven reda. Ponedeljek, 23. januarja: zaprto. Torek, 24. januarja: Trubadur. Red C.

Prosveta.

pr Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. Izdajajo in urejajo F. Kidrič, R. Nahtigal, Fr. Ramovš. Prva dva snopiča III. letnika sta pravkar izšla in prinašata sledečo jezikoslovno vsebino: R. Nahtigal, Instrumental sing. fem. -ojo: -o; P. Skok, Ogled i Celje; Fr. Ramovš, Celje; J. Kelemina, Slovanski doneski; A. Bajec, O prvotnem slovenskem naglasu v rezijskem narečju; Fr. Ramovš tolmači besede: desten, res, nejoveren, jež, jezero, nisem-nesem, teden in virij ter krajevno ime Kobarič; R. Nahtigal: Prihuha — prešušivo. — Naslednja dva snopiča bosta izšla poleti in bosta imela literarno-historično vsebino. Časopisa III. letnik stane 20 dinarjev; kdor si ga naroči, naj javi svoje ime upravnistvu Časopisa v Ljubljani, univerza.

pr Umjetnost, IV. zvezek (II. izdaja) je izšel ter se dobiva v jugoslovanski knjigarni. Ta lepa revija, katero izdaja »Kolegij jugoslav. umjet. grafičarac«, ima namen širiti ljubezen do grafične umetnosti in do umetnosti sploh in družiti vse jugoslovanske grafike v tem delu. K. J. U. G. hoče tudi v naprej iskati ožjih stikov s češkimi umetniki ter je stopil v ožjo zvezo z grafičnim klubom »Hollara«. Prihodnja številka češke revije »Dilok« bo priobčila več jugoslovanskih (tudi slovenskih) reprodukcij. Občinstvo opozarjamo na to, da je tudi od II. izdaje »Umjetnost« le majhno število še na razpolago. Cena izvoda je 20 dinarjev.

pr Savremena knjižnica, 1. zvezek: Udril popal! Napisal Matija Rihtarč. Dobiva se pri »Hrv. kat. nar. Savezu« v Zagrebu, Cena 12 K, str. 224. Knjižica je obramba katoliške duhovščine pred klevetami in dobro zavrta plehke agitacijske udevalice, preračunane za malo misleče ljudi. Hkrati je knjiga ogledalo socialno-ekonomskih razmer med hrvatskim ljudstvom.

pr V našem jugoslovanskem glasbenem svetu si je pridobil v zadnjem času častno mesto profesor klavirja na tukajšnjem konservatoriju Glasbene Matice gospod Janko Ravnik. Posebno pozornost vzbujajo njegove klavirske skladbe, posebno pa še samospeli, ki so deloma izšli v Novih Akordih, deloma pa v založništvu Glasbene Matice v Ljubljani. Ravnik sodeluje v komornem večeru, katerega priredi dne 23. t. m. v Filharmonični dvorani kvartet Zilka. Igral bo klavirski part v Dvojakovem klavirskem kvintetu, ki spada med najboljše komorna dela slavnega Čeha. Začetek koncerta točno ob 8. uri zvečer. Več letaki. Vstopnice od 18. t. m. dalje v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica št. 8, prvo nadstropje.

pr Gledališče za poizkuse. V Parizu se je ustanovilo društvo mladih pisateljev in dramskih igralcev, ki so ustanovili »Gledališče za poizkuse«. Kakor običajno, so tudi oni polni nade na uspeh

in pozivajo vse avtorje in mlade igralce na sodelovanje.

pr Bernardino Molineri, znameniti italijanski dirigent, gostuje te dni v Pragi. Dirigiral bo dela Respighia, Vivaldia, Rossinia, Tomassia in drugih.

Katoliški vestnik.

c Novi kardinali. »Journal des Débats« poroča: Kardinalski kolegij sestoji danes iz 31 italijanskih in 30 neitalijanskih članov. Od kardinalov jih je 18 starih okoli 80 let. Zato se misli na obnovo tega visokega kolegija v prihodnjem konzistoriju, ki se vrši naibzrže marca meseca. Misli se na imenovanje več italijanskih prelato. Med temi se imenujejo: Achilles Locatelli, nuncij v Lizboni, Pacelli, Nasalli de Rocca, nadškof v Bolonji, bivši tržaški škof Bartolomasi, kanonik Talamo, tajnik akademije Sv. Tomaža v Rimu in morebiti tudi P. Gemelli, rektor katoliške univerze v Milanu. — Seveda so to le več ali manj verjetne kombinacije.

c Konkordat z Letonijo. Kot prva izmed novih držav, ki so nastale po vojni, je te dni sklenila konkordat z Rimom Letonija. Bistvene točke pogodbe so te: Katoliška cerkev dobi v urejanju in upravi svojih zadev popolno svobodo in samostojnost. Riga postane nadškofija in bo v neposredni odvisnosti od Vatikana; sveta stolica obnovi diecezanski kapitel. Letonska vlada se obveže, da bo za potrebe katoliške bogoslužja zgradila v Rigi katedralo, pravtako tudi primerno poslopje za nadškofijski kapitel. Vse duhovnike imenuje škof temeljem kanoničnega zakona in vlada za jamči nadškofu in kapitelju primerno plačo. Katoliška cerkev ustanovi svoje lastne šole. V Rimu se ustanovi letonski kolegij. — Ako pomislimo, da je dežela do štirih petin protestantska, treba priznati, da je pokazala letonska vlada nasproti katoliški cerkvi veliko širokodušnost. Katoličani žijo večinoma v pokrajini Latgaliji. Pod rusko oblastjo so se vzgajali letonski duhovniki v Petrogradu, Kovnu i. dr., t. j. izven domače dežele; danes ima Letonija lastno modroslovno-bogoslovno visoko šolo s 30 semenišniki. Vseh katoličanov je približno 400.000, ki so razdeljeni na šest vikariatov v Latgaliji, na dva v Kurski in enega v Livoniji. Zupnij je 127 s 140 duhovni.

Vestnik S. K. S. Z.

SKSZ opozarja vsa izobraževalna društva na shod za nravni prerod, ki se bo vršil v nedeljo 22. t. m. v veliki dvorani hotela »Union«. Društva naj po možnosti pošljejo svoje zastopnike na to velevažno zbiranje, na katerem se bodo pretresala globoko v življenje našega naroda segajoča vprašanja. Predsednik SKSZ.

Orlovski vestnik.

Organizatorični tečaj Orlovske Podveze v Ljubljani od 23. do 28. januarja. Udeležniki naj se javijo ob 11. uri v pisarni Orlovske Podveze. — S seboj naj prinese Poslovnik, Zlato knjigo, Pesmarico, gorko odejo in telovadne čevlje.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Termometer v F	Nebo, vetrov	Povprečno v mm
17. I. 21 h	731,7	-1,9	0,5	obl.	—
18. I. 7 h	735,6	-0,5	0,5	obl.	—
18. I. 14 h	736,2	6,6	1	obl.	—

Pred ogledalom more vsak opaziti vsak dan, kako izgleda manjše in lepše, ako rabi lekarja Fellerja nad 25 let priljubljena in priznana sredstva za lepoto: Fellerjeva pomada »Elsac« za lice, Fellerjeva »Elsac« Tumochina pomada za rast las (2 lončka ene vrste teh pomad skupno s poštnino 52 K), Fellerjevo »Elsac« lilično mično milo, najboljše milo, 4 kosi poštnino prosto 98 K. Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsa trg 134, Hrvaško. 3924

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 3 Din.)

BATERIJE ZA ŽEPNE SVETILKE:

A. Stadler, Sv. Petra cesta št. 23.

FOTOGRAFSKI ATELJEI:

Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.

KLEPARJI:

Korn T., Poljanska cesta št. 8.

Romžar & Smerkol, Florijanska ul. 13.

KNJIGARNE:

Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE:

Olup Josip, Pod Trančo.

MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

PARNA PEKARNA:

Jean Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradišče št. 5.

PISALNI STOROJI IN POTREBSCINE:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

SOBNO SLIKARSTVO:

Zuran Martin, Mestni trg št. 12.

Deček, star 15 let, poštenih staršev, se želi izučiti v:

stroj. ključavničarstvu. — Naslov pove upravnistvo »Slovenec« pod št. 216.

Pestunjo sprejme takoj ELZA SEVER, Ljubljana, Wolfsova ulica št. 12, II. nadst. 103

Kupim gostilno ali trgovino v okolici Jesenice, Radovljice ali Trbiča. Eventuelno vzamem v najem. — Po-nudbe prosim poslati takoj na upravo »Slovenec« pod »Trgovce« 217c.

SPEDICIJSKA PODJETJA:

Ransinger R., Cesta na juž. železnico 7—9.

TELOV. POTREBSCINE IN KLOBUKI:

Kunovar Ivan, Stari trg št. 10.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

TRGOV. Z DEZNIKI IN SOLNČNIKI:

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Erijaev & Turk pri zlati lopatic, Valva-zorjev trg št. 7.

Sušniki Alojzij, Zaloška cesta št. 21.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA:

Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10.

(Ceno in točno.)

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:

Cihlač Josip, Dunajska cesta št. 67.

ZALOGA POHISTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Ugodno prodam planino.

skoro nov — planino. — Več se izve v upravnistvu »Slovenec« pod št. 213.

NA PRODAJ

je na lepem prometnem kraju, 20 minut od Ljubljane

večje posestvo

obstoječe iz dveh stavb ter gospodarskega poslopja in nekaj vrta. V njem se nahajajo vinska in spicerijska trgovina.

Pogoji ugodni. — Kje, pove upravnistvo »Slovenec« pod št. 214.

Kupim železno garnituro

za vodno žago na jermena, v dobrem stanju. Ceno in opis posamičnih delov na naslov: STOJAN BOSANČIĆ, Bihać, Bosna.

Voščene sveče

zvitke kadilo sveče za hišno uporabo po zmernih cenah priporoča svečarna

J KOPAČ & CO.

Ljubljana, Celovška cesta št. 90.

Hiacinte v lepih barvah ima trgovina s semeni SEVER & KOMP.

Ljubljana, Wolfsova ulica št. 12. — Cenik semen pošljemo na zahtevo.

Radi izselitve je napredaj okoli 100 hl :: belega in rdečega, prav dobrega ::

ŠTAJERSKEGA VINA.

Odda se tudi manjša množina. Naslov se poizve v upravnistvu lista pod št. 168.

Lepa darila za vsako priliko!

Zlatina, srebrnina, namizna oprava in budilke, po nizkih cenah, kakor je bila zaloga brez carine prevzeta od gosp. Krepelka (Meisetz).

Jos. Šelovin-Čuden, Mestni trg 13.

PETROLEJ

BENZIN

MINERALNA OLJA

vsake vrste nudi po najpovoljnejših cenah

ASTMA D. D.

ZAGREB

Preradovačeva ulica 2.

Int. tel. 23-88. Brzjavni: Astra.

Prodaj 50 hl VINA, rizling in burgundec, lastnega pridelka, letnik 1921, iz ljutomerskih gor. Več se povpraša pri postajenačelniku, VEL. NEDELJA.

Prometni zavod za premog

d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja

in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in

dom